

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

Кафедра

ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА МАРКЕТИНГУ

(повна назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Р. Б. Папірник

2019 року

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СТРАХУВАННЯ**

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійна
програма

«Фінанси і кредит»

(назва спеціалізації)

освітній ступінь

бакалавр

(назва освітнього ступеня)

форма навчання

денна

(денна, заочна)

розробник

Оскома Олена Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Страховання» є складовою освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит» підготовки фахівців за освітнім ступенем «Бакалавр» в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Має статус нормативної компоненти циклу професійної підготовки.

Навчальна дисципліна «Страховання» є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в сфері страхування. Викладання даної дисципліни впливає з необхідності більш доцільних знань з питань теорії створення та практичного застосування конкретних механізмів страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій, організації страхового ринку та страхових компаній в умовах ринкової економіки.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			IV	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	36		36	
лекції	22		22	
лабораторні роботи				
практичні заняття	14		14	
Самостійна робота, у т.ч:	54		54	
підготовка до аудиторних занять	36		36	
підготовка до контрольних заходів	10		10	
виконання курсового проекту або роботи				
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	10		10	
Форма підсумкового контролю			залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни – «Страховання» є формування базисних знань студентів щодо основ, закономірностей, принципів та особливостей функціонування сучасного ринку страхування.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Страховання» є:

- вивчення сутності, ролі та механізму страхування, що сприятиме формуванню високого рівня знань для ефективного застосування в галузі страхування та повного використання можливості страхового захисту в роботі та особистому житті;
- вивчення засобів організації та розвитку страхового ринку та державного регулювання страхової діяльності;
- здобуття знань з основних видів страхування життя, майнового страхування та страхування відповідальності, перестраховання з позицій здобутків вітчизняного та зарубіжного досвіду;
- формування вмінь аналізувати ринок страхових послуг і оцінювати фінансову стійкість страхових компаній.

Пререквізити дисципліни. Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни: «Політична економія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Національна економіка».

Постреквізити дисципліни. Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну: «Гроші та кредит», «Фінанси», «Банківська система», «Фінансова статистика», «Фінанси підприємств», «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання».

Компетентності:

- **Інтегральна компетентність.** Здатність до пошуку та вирішення проблем в сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень, аналізу, розробки та впровадження інновацій.

- **Загальні компетентності:**

ЗК2 - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК7 - здатність отримувати сучасні знання з фаху та суміжних сфер;

ЗК8 - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК9 - здатність до самоаналізу;

ЗК12 - вміння працювати самостійно.

	Категорія страхування: зв'язок страхування з розвитком ринкових відносин. Місце страхування у фінансовій системі суспільства. Страхування як система перерозподільчих відносин по відшкодуванню збитків. Функції страхування. ..	
1	Класифікація страхування Поняття класифікації, її наукове і практичне значення. Ознаки класифікації: історичні, економічні, юридичні.	1
2	Страхові ризики та їх оцінювання Поняття ризику в страхуванні. Ризик як ймовірнісний розподіл результатів діяльності; ризик як ймовірність відхилення фактичних результатів від запланованих; ризик як розподіл ймовірності збитків. Вимір ризиків: середнє очікуване значення, дисперсія, стандартне відхилення, коефіцієнт варіації. Класифікація ризиків.	2
3	Страховий ринок Поняття страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Роль посередників: страхових агентів і брокерів. Перспективи розвитку страхового ринку в Україні. Сутність і завдання маркетингу в страхуванні.	2
4	Організація страхової діяльності Цивільний кодекс України і Закон України "Про страхування" - про організаційно-правові форми страховиків. Характеристика основних типів страхових організацій: товариство з обмеженою відповідальністю, закрите акціонерне товариство, відкрите акціонерне товариство. Товариство взаємного страхування. Спілки на взаємності (мутуальні товариства) на західному страховому ринку. Умови роботи іноземних страховиків на українському страховому ринку. Страхові агенти і страхові брокери.	2
5	Методичні підходи щодо розрахунку страхової премії Сутність і завдання актуарних розрахунків. Показники страхової статистики. Структура страхового тарифу: нетто-премія, навантаження. Особливості калькуляції нетто-премії на основі показників страхової статистики. Страхова (ризикова) надбавка, принципи її розрахунку на основі показників стандартного відхилення і коефіцієнта варіації. Розрахунок нетто-ставки страхового тарифу на основі динамічного ряду показників збитковості страхової суми. Калькуляція навантаження. Класифікація витрат страхової компанії. Прибуток у структурі страхового тарифу. Чинники, що впливають на прибуток страхової компанії, і можливість їх обліку в калькуляції премії.	2
6	Державний нагляд за страховою діяльністю Державний нагляд за страховою діяльністю, його необхідність і функції. Права органів нагляду у відношенні страхових компаній. Форми припинення монополістичної діяльності і несумлінної конкуренції на страховому ринку. Державне регулювання страхової діяльності за кордоном.	2
7	Особисте страхування	2

	<p>Особисте страхування, його сутність, призначення і види. Страхування життя, страхування від нещасливих випадків, медичне страхування.</p> <p>Страхування життя, його економічне і соціальне значення. Сполучення функцій страхування ризиків і функції накопичення капіталу.</p> <p>Принципи визначення страхової суми і страхового тарифу.</p>	
8	<p align="center">Майнове страхування</p> <p>Принцип відшкодування збитку, оцінка страхової суми. Повне і пропорційне страхування. Поняття подвійного страхування і його наслідки. Власна участь страхувальника в збитку. Форма відшкодування збитку.</p> <p>Правила страхування домашнього майна.</p> <p>Оцінка майна, що страхується і визначення страхової суми. Можливості врахування чиннику інфляції в договорах страхування майна. Правила врегулювання збитку і виплати страхового відшкодування в майновому страхуванні.</p> <p>Страхування технічних ризиків.</p>	2
9	<p align="center">Страхування відповідальності</p> <p>Поняття цивільної відповідальності. Соціально-економічна сутність страхування загальногромадянської відповідальності. Страхування відповідальності юридичних і фізичних осіб. Страхування відповідальності в сфері приватного життя. Комплексні страхові поліси глави сім'ї.</p> <p>Основні види страхування цивільної відповідальності. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності. Страхування договірної відповідальності. Страхування цивільної відповідальності роботодавця. Професійна відповідальність і необхідність її страхування. Страхування відповідальності за якість виробленої продукції. Екологічне страхування, страхування відповідальності підприємств - джерел підвищеної небезпеки. Страхування автогромадянської відповідальності.</p>	2
10	<p align="center">Перестраховання і співстраховання</p> <p>Сутність перестраховання, його роль у забезпеченні гарантій страхового захисту. Співстраховання. Основні терміни перестраховання. Види перестраховання. Пропорційне перестраховання і відповідні йому види договорів: ексцедентний, квотний, квотно-ексцедентний. Непропорційне перестраховання і відповідні йому види договорів: договір ексцедента збитків; договір ексцедента збитковості. Перестраховальні пули. Ціна перестраховання. Перестраховальна комісія. Тантьєма. Депо премій. Фінансове перестраховання. Організація перестраховання в Україні і в світі.</p>	2
11	<p align="center">Фінансово-економічна діяльність страхових компаній</p> <p>Склад доходів страховика. Витрати страховика: їх склад і економічний зміст. Собівартість страхової послуги. Визначення прибутку від страхової діяльності. Прибуток від інвестиційної діяльності. Оподаткування страховиків.</p>	2

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Сутність, принципи і роль страхування. Класифікація страхування Обговорення проблемних питань лекції. Розв'язання базових задач.	2
2	Страхові ризики та їх оцінювання Обговорення проблемних питань лекції. Розв'язання базових задач.	2
3	Організація страхової діяльності. Методичні підходи щодо розрахунку страхової премії Обговорення проблемних питань лекції. Розв'язання базових задач.	2
4	Особисте страхування. Майнове страхування Обговорення проблемних питань лекції. Розв'язання базових задач.	2
5	Перестраховання і співстраховання Обговорення проблемних питань лекції. Розв'язання базових задач.	2
6	Фінансово-економічна діяльність страхових компаній Обговорення проблемних питань лекції. Розв'язання базових задач.	2
7	Фінансова надійність страхової компанії Обговорення проблемних питань лекції. Розв'язання базових задач.	2

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1.	Підготовка до аудиторних занять	36
2.	Підготовка до контрольних заходів	10
3.	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях:	10
3.1	Маркетинг у страхуванні	4
3.2	Страхування кредитних та фінансових ризиків	3
3.3	Визначення страхових тарифів	3

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для ефективної перевірки рівня засвоєння студентами знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни використовуються наступні методи контролю: усний, письмовий, тестовий, практична перевірка.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за змістовий модуль (ЗМ) 1 та 2 визначається як середньоарифметична сума балів, що отримані за роботу на кожному занятті.

Бали за заняття розподіляються так:

Бали	Критерії оцінки роботи на занятті
100-90	Студент глибоко та всебічно розкриває зміст питання, яке обговорюється, з використанням матеріалів, які він самостійно опрацював і показує вміння: формулювати висновки та узагальнення за питанням; аргументовано та логічно викладає матеріал. Додатково підготував та презентував доповідь на тему заняття. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом. Зроблені аргументовані висновки.
89-82	Студент розкриває зміст питання, яке обговорюється; робить узагальнення та висновки; логічно викладає свої знання, але недостатньо використовує матеріали додаткової літератури та допускає окремі неточності при відповіді. Має навички розв'язання конкретних практичних завдань. Успішно виконав передбачені планом заняття завдання без істотних зауважень. Орієнтується у сучасних тенденціях розвитку.
81-75	Студент розкриває зміст питання, яке обговорюється; але не робить узагальнення та висновки, недостатньо використовує матеріали додаткової літератури та допускає окремі неточності при відповіді. Виконує практичні завдання в межах програмних вимог, але допускається помилок (але не більш ніж 2 в одному завданні).
74-64	Студент поверхнево розкриває зміст питання, яке обговорюється, відтворюючи тільки матеріали подані на лекції; не робить узагальнення та висновки, допускає суттєві неточності при відповіді. Студент не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки (більш ніж 2 в одному завданні) у їх виконанні.
63-60	Студент знає тільки термінологію з теми заняття. Практичні завдання передбачені програмою не вміє вирішувати, але намагається. Веде повний конспект лекцій та практичних занять.
59-35	Студент зовсім не орієнтується у питаннях які обговорюються та вирішуються на занятті, але при цьому має повний конспект лекцій та практичних занять.
34-1	Студент зовсім не орієнтується у питаннях які обговорюються та вирішуються на занятті, при цьому не має конспекту лекцій та практичних занять.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється на основі середньоарифметичної суми балів, які студенти отримали за кожний окремих змістовий модуль.

Порядок зарахування пропущених занять. Відпрацювання пропущених занять відбувається шляхом самостійного опанування студентами навчального матеріалу з наступною перевіркою отриманих знань під час консультацій викладачів: усного опитування по темі пропущеної лекції та розв'язування практичного завдання за темою пропущеного практичного заняття.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Закон України «Про страхування» в редакції закону N 2921-III від 10.01.2002 // www.rada.gov.ua
2. Страхування: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008. – 1019 с.
3. Страхування: Підручник / Керівник автор, колективу і наук. ред. С.С. Осадець. — К.: КНЕУ, 2002.
4. Александрова Н.М. Страхування. – К.: ЦНЛ, 2012.
5. Базилевич В.Д. Страхова справа. – К.: Знання, 2015.
6. Базилевич В.Д. Страховий ринок України. – К.: Знання, 2012.
7. Бридун Є.В. Страхова справа. Посіб. для розв'язування задач / ДПА України. – Ірпінь,

2010.

8. Вовчак О.Д. Страхування. Навч. посіб. – Львів: Новий світ – 2000, 2006.
9. Горбач Л.М. Страхова справа. Навч. посіб. – Луцьк: Вежа, 2001.
10. Дьячкова Ю.М. Страхування. – К.: ЦНЛ, 2008.
11. Плиса В.Й. Страхування. Довідник. – Львів: Вид.центр ЛНУ ім. І.Франка, 2006.
12. Ротова Т.А., Руденко Л.С. Страхування. Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2011.
13. Страхові послуги. Навч.-метод. Посіб. Для самостійного вивчення дисципліни / За ред. Т.М. Артюх. – К.: КНЕУ, 2010.
14. Страхування. Підруч. / Керівн. Авт. кол. і наук. Ред. С.С. Осадець. – К.: КНЕУ, 2006.
15. Гаркуцяк А.О. Страхування. Навч. посіб. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту фінансів, інформ. Систем, менеджм. і бізнесу, 2009.
16. Ткаченко Н.В. Страхування. – К.: Ліра, 2007.
17. Штефюк П.Я., Штефюк Т.Ю. Страхування. Навч. посіб. – Чернівці: Прут, 2011.

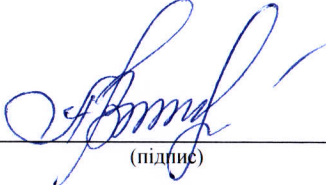
Допоміжна

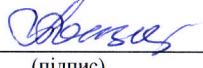
1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа. —К.: Знання, 2003.
2. Василишин Р.Д., Кашенко О.Л., Борисова В.А. Економічні основи страхування. — Суми: Довкілля, 2001. — 412 с.
3. Внукова Н. Н. Практика страхового бізнеса. - К.: Либра, 2004. - 75 с.
4. Внукова Н. М. Страхування: Навч.-метод. посібник. – Харків: Бурун Книга, 2004. – 371с.
5. Внукова Н.М. Страхування: теорія і практика. Навчально-методичний посібник / Внукова Н.М., Успенко В.І., Временко Л.В. та ін. – Харків: Бурун Книга. – 2003.
6. Клапків М.С., Клапків Ю.М., Витоки національного страхового ринку України. – Тернопіль: Вид-во «Карт-бланш», 2003. – 314 с.
7. Кривошлик Т.Д. Самострахування і страхування майнових ризиків громадян // Фінанси України. – 2000. - №9. – С.104 - 110.
8. Мачуський В.В. Правові основи страхування: Навч. посіб. / Київський національний економічний ун-т. — К.: КНЕУ, 2003. — 302 с.
9. Михайлова К. Огляд майнового страхування //Страхова справа №4(32)2008. – ст. 40-51.
10. Мних Є.В. Страхування в Україні: сучасна теорія і практика. – Знання України, 2008. – 284с.
11. Огаренко О.В. Методологічні засади оцінки фінансового стану страховика.// Економіка: проблеми теорії і практики. -2001. -№111.
12. Сплетушов Ю. Страхование рисков, связанных с предпринимательской деятельностью // Фин. бизнес. — 2002 — №12.
13. Філонюк О. Огляд глобального ринку перестрахування //Страхова справа №2(34)2009. – ст. 30-43;
14. Фурман В.М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку: Монографія. – К.: КНЕУ, 2005. – 296 с
15. Фурман В. Особливості формування страхових ринків країн з перехідною економікою // Економіст. – 2005. - №8.

12. INTERNET-РЕСУРСИ

1. Закон України «Про страхування» від 4 жовтня 2001 р. №2745-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96>
2. Офіційний сайт державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrproject.gov.ua.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Офіційний сайт Європейської організації страхування та пенсійного забезпечення (ЕІОРА) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eiopa.europa.eu>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://minfin.gov.ua>
6. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nfr.gov.ua>.
7. Рейтинг страхових компаній України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com>
8. Global marine insurance report 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iumi.com/committees/facts-a-figurescommittee/statistics>
9. <http://www.dfr.gov.ua> // офіційний сайт Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України

Розробник (О. В. Оскома)
(підпис)

Гарант освітньої програми (Г. В. Ползікова)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри
фінансів, обліку та маркетингу
Протокол від «02»жовтня 2019року № 3 (186)